

איך מחנכים עילוי מוזיקלי? - על לאופולד מוצרט וקרל צלטר כמורי גאונים
ר. ליטאי-יעקבי

בית הספר לחינוך מוזיקלי במכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב, ישראל

יצירותיהם של המלחינים ליאופולד מוצרט (Johann Georg Leopold Mozart, 1719-1787) וקרל צלטר (Carl Friedrich Zelter, 1758-1832) אינן זוכות כיום להערכה רבה ומושמעות לעתים רחוקות בלבד; אך פועלם החינוכי זוכה להכרה גורפת: בגינותיהם צמחו כמה מילדי הפלא המזהירים של תרבות אירופה – אצל האחד: אנה מריה (נאנרל) ואחיה וולפגנג אמדֵה מוצרט ואצל השני – פאני צציליה ואחיה פליקס מנדלסון. ניתן לסבור, אפוא, כי מוזיקאים לא גדולים יכולים להיות פדגוגים מעולים (ואולי – דווקא הם?). ההרצאה מבקשת למצוא את המשותף והמפריד בין קווי המחשבה של שני המחנכים ולעקוב אחר הדרכים החינוכיות שבהן צעדו יחד עם תלמידיהם (שכן – ברור שהייתה העשרה הדדית בין מורה וחניכו). היא מתחקה אחר השילוב בין המסורות החינוכיות והתרבותיות שעליהן הסתמכו ובין חידושיהם המיוחדים. היא תוהה על העובדה שהן הבנות והן תלמידים נוספים של אותם המחנכים לא הגיעו לאותה רמת הישגים של הבנים לבית מוצרט ומנדלסון. ההרצאה מתייחסת גם ל'קבוצת ביקורת' של מלחינים גדולים כבאך והנדל שפיתחו את כשרונותיהם ללא תמיכה פדגוגית שכזו, ואף למרות מכשולים שהושמו במסלול חינוכם. כתוצאה מכך היא מנסה להרהר בשאלה מה, באמת, חלקם של הפדגוגים בהצלחת תלמידיהם; ולבסוף – היא מנסה להסיק וללמוד מדרכי ההוראה שלהם לגבינו ולגבי עבודתנו עם תלמידינו כיום, איש איש וכשרונו.